

TIGERS

Errefuxiatua, Pakistanen Nestle salatzeagatik.

Egileak: Rosabel Argote, Mikel Mazkiaran

TIGERS

CINEMA TICKET

ZUZENDARIA

Danis Tanovic

AKOTOREAK

Emraan Hashmi, Geetanjali,
Danny Huston, Khalid Abdalla, Adil
Hussain, Maryam d'Abo, Satyadeep
Misra, Heino Ferch, Sam Reid, Supriya
Pathak, Vinod Nagpal

TIGERS

HERRIALDEA, URTEA

India

2014

ETIKETAK

#Drama #Salaketa
#Haurtzaroa #Asiloa
#Transnazionalak

TRAILERRA > www.youtube.com/watch?v=dJxsiUvccuM

PODCAST-A > vecines.cear-euskadi.org

SINOPSISIA

Tigers filmak Syed Aamir Razaren istorio erreala kontatzen du. Gaur egun, duela hamar urte Mississauga (Kanada) bizi dela, lasai eta anonimotasun, taxilari eta bigarren eskuko auto saltzaile gisa. Baina Razaren bizitza bigarren bizitza bat da.

Bere jaioterrian, Pakistanen, osasun- eta elikadura-produktuen saltzaile arrakastatsua izan zen, harik eta erabaki zuen arte elikagai multinazionalen jardunbide txarrak salatzea, milaka haurtxoren heriotza eragiten dutenak. Filmean eta errealtatean salatzen duen enpresa Nestle da. Zehazki, enpresari leporatzen diona da bera bezalako bitartekariak baliatuta medikuak erosi izana, produktu horiek gomendatu eta errezetatzearen truke, heriotza eragin dezaketela jakinda. Hain zuzen ere, 1970. hamarkadan, Nestle etsy asko irabazi zituen, kanpaina oldarkor bat abiarazi baitzuen, sinestarazteko merkaturatzen zuen esne prestatua ama-esnea baino onuragarriagoa zela. Nazioarteko GKE-ek, War On Want erakundeak kasu, salatu zuten hirugarren munduan milaka haur hil zirela produktu artifiziala, esne-hautsa, edateko ez zen urarekin nahasteagatik. Nahasketa horrek beherakoa eragiten zien haurtxoei, eta amek ezin zuten ezer egin, ama-esnea galdua zutelako ordurako.

Filmean, izen batzuk aldatzen badira ere, fotograma labur batzuetan Nestlé aipatzera ausartzen dira. Filmeko protagonistak Ayan du izena, eta Emraan Hashmi Bollywoodeko izarrak antzezten du. Errealtatean, Syed Aamir Razak herrialdetik ihes egin behar izan zuen bere bizitza salbatzeko eta nazioarteko babesa eskatzeko. Halaber, hilabete luzez itxaron behar izan zuen bere familiarekin elkartu arte, eta are denbora gehiago, bere salaketa nazioartera iritsi zen arte.

(*Yorokoburen sinopsia*).

BIZINETZA KRITIKA

Pertsonabatekasiloa eskadezake enpresa multinazional batek jazarri eta mehatxatzen duelako? Errefuxiatuen estatutuari buruzko Genevako Konbentzioaren arabera, asiloa eskatzeko zenbait jazarpen-arrazoi daude: politikoak, kulturalak, erlijioa, etnia, etab. Hala ere, globalizazio garai hauetan, ez da zentzugabea pentsatzea norbaitek bere herrialdetik ihes egin behar duela, industria-korporazio batek mehatxatu egiten duelako eta arriskuan jar dezakeelako haren bizitza edo haren familiarena. Horixe gertatzen zaio, hain zuzen ere, film honetako protagonistari, munduko elikadura-industriarik handienari aurre egiten dionean: Nestléri, hain zuzen ere.

Multinazional hau 1867an sortu zuen Henry Nestlé, eta, gaur egun, munduko haur-elikagai artifizialen industriarik handiena da. 1990eko hamarkadan, Nestlé inplikaturatuta egon zen Pakistanen milaka haurtxori eragin zien kasu batean. Halaxe kontatzen du 2014an Donostiako Zinemaldian ausarki proiektatu zen *Tigers* filmak. Filmak kontatzen du Nestlé esne-hautsaren marketin kanpaina oldarkorra egin zuela Pakistanen, ospitaleetako eta amatasun-aretoetako medikuei

laginak (eta beste gauza batzuk) oparitzuz. Horren truke, haurrei bularra emateko gomenatu ordez, sendagileek esne-hautsa ematera bultzatzen zituzten amak. Ur ez edangarriarekin prestatutako biberioak izan ziren arazoa (Pakistango eremu askotan oso urria da ur edangarria), eta behar adina produkturik gabe prestatu izana ere (amen prekaritate ekonomikoagatik). Ondorioz, biberio horiek, haurrengan beherakoa eta atzera bueltarik gabeko desnutrizioa eragiten zuten, milaka umerentzat hilgarria izan zena. Milaka haur horien heriotzak argitara atera eta multinazionalaren jardunbide txarrak agerian uztearen ondorioz, filmeko protagonistak —eta istorioaren protagonistak, bizitza errealean— jazarpena jasan zuen, enpresaren zein gobernuaren aldetik.

Hain zuzen ere, Syed Aamir Razak *Milking The Profits* izeneko liburua argitaratu zuen 1999an, eta konpainian lanean aritu bitartean bildutako frogak guztiak azaldu zituen bertan. 2000. urtean Europara etorri zen liburua aurkeztera; horren harira, Pakistango gobernuak ohar ofizial bat igorri zuen, non Nestléren eta gobernuaren irudia kaltetzea leporatzen zion Syediri. Une horretan

VeCINEs

Pertsona batek asiloa eska dezake, enpresa bat transnazional batek (farmazia-, elikadura-, petrokimika-, tabako-enpresa) jazarri eta mehatxatzen duelako, gobernuaren onespenerekin? Galdera horri erantzuten dio gertakari errealetan oinarritutako film honek. “Goliath” (zehazki, Nestlé) ugarietako bati aurre egin zion “David” baten istorioa kontatzen du, enpresak herrialde pobretuetako milaka haurren heriotzarekin zerikusia izatea leporatuz, herrialde horietan banatutako esne-hautsaren ondorioz.

errefuxiatu bihurtu zen, eta Kanadara ihes egin behar izan zuen. Kanada zazpi urtez luzatu zen Razari errefuxiatu-estatutua aitortu, eta haren emazte eta seme-alabei bisa eman arte. Taxilari aritu zen hainbat urtez, eta gaur egun bigarren eskuko autoak saltzen ditu.

Bitartean, pertsonaiak zein pertsonak, ez diote borrokatzeari utzi. Filma Zinemaldietan eta Zinema Foroetan proiektatzen jarraitzen dute, filmaren ekoizpen taldeak multinazionalaren praktikak salatzeke zailtasunak kontatzen dituen film baten baitan. Hain zuzen ere, filmean ikus daiteke ekoizleek ekoiztetzeko abokatuarekin eztabadiatzen dutela multinazionalaren salaketa batek izan ditzakeen ondorio legalei buruz; ondorioz, Nestléren izena ageri den fotograma batzuk sartzen dituzte, baina filmean, marka horren izenaren ordez, gezurrezko izen bat erabiltzen dute. Filmaren beste une batean kontatzen da International Baby Food Action Network (IBFAN) erakunde sarea multinazional hauen ekintzak frogatzeko datuak biltzen saiatzen zen bitartean, Razak presio handiei aurre egin behar izan ziela, eta bere bizitza eta bere familiarena babestearen truke, bere isiltasuna negoziatzeraz iritsi zela, Kanadan asilo eske amaitu zuelarik.

Hala ere, filmak argi erakusten du Nestlé multinazionalaren urte askotako jarduna, eta enpresari axola dio pelikula honek. Hain zuzen ere, Nestléren webgunean bertan (<https://empresa.nestle.es/es/sobre-nestle/te-interesa-saber/conoce-nestle-tigers>), atal bat dago, “Nestlék ba al du *Tigers* filmaren berri?” izenekoa. Atal horretan, enpresak baieztatzen du filma ezagutzen duela, protagonista Nestléko

langile ohi batengan oinarrituta dagoela, eta langileak konpainia utzi zuela, “borondatez, 1997an. Nestlé lan egin zuen aldiaren, ez zigun jakinarazi Pakistanen haur-esnea merkaturatzeko gure praktikei buruzko inolako kezkarik. Zegokion azken likidazioari buruzko auzi luze bat hastean, orduan hasi zen alegazio horiek publikoki adierazten”.

Auzi hori betiko kontua da. 1974an War on Want GKEak Nestlé salatuta zuen; epailetan zehar Nestlék adierazi zuen errugabea zela, esne-hauts potoetan ondo deskribatuta zegoelako nola erabili, eta konpainiak ez zuela zerikusirik amek irakurtzen ez jakitearekin, ezta hura modu desegokian erabiltzearen ondorioez ez ohartzearekin ere. Nestlék irabazi zuen auzia, eta GKEa kondenatu egin zuten 300 franko suitzarreko isun sinbolikoa ordaintzera. UNICEFen datuen arabera, egunero 4.000 haur hiltzen dira munduko herrialde txiroetan, bularra ematen ez dietelako.

Nestlék auzia irabazi izanak eta GKEak isun sinbolikoa ordaindu izanak ez die adorea kentzen antolakunde sozialei, herritar antolatuei, ezta zinemari ere, enpresa transnazionalen jazarpen-kasuak —gobernu batzuen oniritzia ere badutenak— salatzeke orduan.

Zinemaren kasuan, film askotan kontatzen dira industria handien eta monopolioen aurkako borroak:

- *The Insider* (El dilema) (1999): benetako kasu batean oinarrituta dago. Izan ere, Brown & Williamson, munduko tabako-enpresa nagusietako bat, kondenatu egin zuen AEBetako justiziak, tabakoaren adikzio-ahalmena areagotzen zuten substantziak gehitzeagatik.
- *Aguas oscuras* (2019): DuPont produktu kimikoen fabrikazioaren aurka azaldu zen Robert Bilotten kasua kontatzen digu, enpresak hiri bat kutsatu baitzuen arautu gabeko produktu kimikoekin: tefloia.
- *El jardinero fiel* (2005): John Le Carréren liburu batean oinarrituta dago, eta mendebaldeko industria farmazeutikoak Afrikako gaixotasunetan eta pobrezian duen inplikazioa salatzen du.
- *The International* (2009): Suitzako bankuei, arma trafikoa eta Afrikako gobernuak boteretik kentzeari buruzko filma; ziurrenik, errealitateak fikzioa gainditzen du.

Duela gutxi, *Snowden* (2016) filma atera zen, zeinetan kontatzen den Edward Snowdenek argitara eman zuela AEBek milioika herritarri egindako espioitza masiboa. Ihesean, asilo-eskatzaila gisa hartzeko prest egon zitezkeen 27 herrialde aztertu zituen.

Film horien guztien izendatzailea, *Tigers*-ekin batera, zera da, guztiak pertsona ausartei buruzko istorioak direla: espioitzaren, industria farmazeutikoaren, petrokimikaren edo tabakoaren “Goliath” horien aurkako istorioak. Gure esku dago film horiek oharkabean ez pasatzea, zinema ausartaren ikusle gisa, eta salatzen duen ARTtibismoarekin konprometitutako herritar gisa.

BIRBOBINAKETA

ERREPARATU BEHARREKO ESZENAK, ELKARRIZKETAK ETA XEHETASUNAK, TEKNIKOAK ZEIN ARGUMENTUARI BURUZKOAK

II IPARRALDEKO PRODUKTUAK, KALTEGARRIAK AL DIRA HEGOALDEARENTZAT?

Etikoa al da merkaturatzea, alde batetik bizitzak salbatu ditzakeen produktu bat, baina, bestetik, gaizki erabiltzen bada, gaixotasunak eragin ditzakeena?

II FARMAZIA-ENPRESEK OSASUN-ARLOKO LANGILEEI OPARIAK EGITEA

Gardentasunik ez dagoenez, zaila da datuak kontrastatzea, baina, gure inguruko herrialdeetan, farmazia-industriak urtero 6.000 eta 10.000 euro artean ematen dizkio mediku bakoitzari (kongresuetara joatea ordaindutako gastu guztiekin, kirol-ekitaldietarako sarrerak, etab.). Nahiz eta zenbait kode etikok praktika horien inguruan ohartarazi, oraindik ere ezezaguna da bisitzaileen eta harreman farmazeutiko-medikoen mundua. Etikoa al da "opari" horiek onartzea?

II PUBLIZITATE ENGAINAGARRIA ETA ETIKARIK GABEA

Nestlék bere jarduna defendatzeko emandako argudioetan gelditzen bagara, bere hurrengo argudioarekin egingo dugu topo. Esne-hautsezko poteetan, etiketan zehazten da esnea erabiltzeko modu zuzena, urarekin nahasteko neurri zehatza, erabiltzeko eta kontserbatzeko modua, eta abar. Ezinezkoa da aurreikustea halako poteak erabiliko dituztela ordaintzeko baliabiderik ez duten — edo edateko urik ez duten— amek? Gorago aipatu filmetan jasotako beste kasu batzuetan ez bezala (adibidez, tabako-industrian, nikotina handitzen zuten adikzio gehiago sortzeko), kasu honetan, dilema etikoa da gehienbat. Honakoa da galdera (nahiko argia, bestalde): zergatik merkaturatu esne-hautsa ondo erabiltzeko prestatuta ez dagoen eskualde batean, horrek, ondorioz, haurtzaroan desnutrizioa eta gaixotasun larriak sortu baditzake? Transnazionalek eta publiziatetak ez al dakite ura edangarria ez den lekuetan esne-hautsez elikatutako haurtxo batek 25 aldiz aukera gehiago dituela disenteriaz hiltzeko, bularra hartzen duen haurtxo batekin alderatuta?

BiZiNetZA

PATIOA

Zine-forumetan eta topaketetan erabiltzeko
EZTABAIDA ETA DINAMIZAZIORAKO beste galderak

KONTSUMO ARDURATSUA, ETA BORTXAZKO DESPLAZAMENDUAK ERAGITEN DITUZTEN MARKEI BOIKOTA

Albisteetan egunero entzuten dugunean munduko goseari, miseriari edo Hegoaldeko herrialdeetako haurren hilkortasunari buruzko informazioa, zera galdetzen diogu geure buruari: Zer egin dezaket nik pobrezia bezalako dimentsio handiko arazo baten aurrean? Modu arduratsuan kontsumitzetik has gaitezke, erantzukizun gisa hartuz gure erosketak zerk gidatzen dituen galdetzeko ariketa indibiduala: Produktu merkeena izateak? Erosteke ohitura dugun produktua izateak? Halaber, banakako erantzukizuna da marka bakoitzaren atzean zer dagoen ikertzea. Gure aldetik, BiZinetza ekimenetik, Tigers filma ikusteko gonbidapena luzatzen dizuegu, eta, jakina, Nestléren webgunea bisitatzea re gomendatzen dizuegu. Ikuspegi batekin zein bestearekin elikatuz, gaur ekin diezaiokegu, bihar emango diguten esnearengatik kexatu behar ez izateko!

